

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lärares syn på lärande

- och att använda museum som alternativ lärandemiljö

Emelie Johansson, Teresia Lenngren & Oskar Walberg Wesström

Inriktning/specialisering/LAU395

Handledare: Hanna Markusson Winkvist

Examinator: Pia Lundqvist

Rapportnummer: HT12-1100-02

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Lärares syn på lärande - och att använda museum som alternativ lärandemiljö

Författare: Emelie Johansson, Teresia Lenngren och Oskar Walberg Wesström

Termin och år: Höstterminen 2012

Kursansvarig institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Hanna Markusson Winkvist

Examinator: Pia Lundqvist

Rapportnummer: HT12-1100-02

Nyckelord: Historieundervisning, lärande, lärandemiljö, museibesök, museum,

Sammanfattning:

Vårt syfte är att undersöka lärares syn på lärande, genom att utgå från deras syn på museum som alternativ lärandemiljö. Vi har i undersökningen intervjuat nio historielärare som undervisar på högstadiet i olika delar av Storgöteborg. Lärarna i undersökningen är över lag positiva till att använda museum i undervisningen även om de inte gör det i så hög grad. Anledningen till att lärarna väljer bort museibesök är att tiden och kostnaden som ett museibesök tar i anspråk, inte väger upp det positiva med ett besök. I resultatet kan vi se att lärare tänker olika om begreppet lärande och vad det innebär att lära sig något. Vi ser också hur lärarna förhåller sig till lärande under museibesök. Vissa menar att lärande är att memorera faktakunskaper, medan andra menar att man kan fördjupa och befästa tidigare kunskaper genom upplevelser under ett museibesök, och att detta är en del av lärandeprocessen. Genomgående kan man dock konstatera, att lärarna menar att eleverna får med sig känslor och minnen från ett museibesök, som leder till att deras kunnande fördjupas. I undersökningen beskrivs olika faktorer som spelar in i lärandeprocessen. Dessa faktorer är: guiden, den fysiska miljön och lärarnas engagemang.

Som blivande lärare är det här ett intressant område att reflektera över. Hur förhåller jag/vi oss till lärande, hur det sker och i vilken lärandemiljö? Hur vill/kan jag/vi använda museibesök i min/vår undervisning för att elevernas lärandeprocess ska fortsätta?

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte och problemformulering	2
Metod	3
Museum och skola – En bakgrund	6
Tidigare forskning.....	9
Teoretiska utgångspunkter	14
Vad menas med uttrycket ”att lära sig”?	14
Lärande på museum	15
Resultat.....	20
”Det är inte säkert att man lär sig så mycket”	21
<i>Att fördjupa en kunskap</i>	21
<i>Praktiska moment</i>	23
”Dels guiden såklart, sen beror det på upplägget”	25
<i>Guidens/museipedagogens roll</i>	26
<i>Den fysiska miljön som en lärandefaktor</i>	27
<i>Lärarnas syn på deras egna och elevernas roll i lärandeprocessen</i>	28
Slutdiskussion och analys	32
Slutsatser	35
Sammanfattning	37
Referenslista.....	39
Källor.....	39
Litteratur	39
Webbsidor	41
Bilaga 1	43

Inledning

Alla har vi minnen från museibesök. Vi minns dammlukten, de stora uppstoppade djuren, de underliga fostren i glasburkar, modeller av städer som för längesedan försvunnit, och framförallt funderingarna över när sjutton vi skulle få lov att gå och köpa glass, eller pröva rutschkanan som stod utanför. Vi minns uppspeltheten över att få åka iväg någonstans med klassen, men också kanske spänningen över att vara utanför skolans väggar. Känslan av att allting var lite mer på riktigt, lite mer verkligt, lite mer allvarligt. Sällan hade vi väl en tanke på att vi faktiskt skulle lära oss något, att vi var där av en anledning, eller att lärare och forskare hade kommit fram till att det var bra för oss, och att vi kunde lära oss något där som inte gick att förstå genom att läsa i en bok i skolbänken. Vissa av oss blev inspirerade, kände storheten i att få se riktigt gamla saker. Andra längtade mest ut i den friska luften, där det fanns fart och fläkt och där tiden inte stod stilla som, ja, på ett museum.

Museer har varit en välbesökt plats under många skolutflykter. Vissa lärare har planerat besöket länge och väl, medan andra mer ser det som en rolig aktivitet. Ett otal forskare har konstaterat att elever lär sig saker på museum som är svåra att fånga i ett klassrum. Att elever lär sig på olika sätt, och att ett museum, med en välplanerad utställning, har möjlighet att få med sig alla sorters elever. För lärarna finns det många hinder i vägen. Tidsbrist, ekonomi och underbemanning är faktorer som gör att lärare, hur övertygade om museernas potential de än är, väljer att stanna på skolan. Vi har i denna undersökning försökt ta reda på hur lärare egentligen ser på museum. Ser lärarna museerna som en alternativ lärandemiljö, eller är ett museibesök bara ett roligt avbrott i en annars ganska monoton skolbänksundervisning?

Som blivande lärare finns det många frågor att ställa sig, kring hur en undervisningslektion bör vara uppbyggd, för att eleverna ska lära sig mesta möjliga. Sätten att hålla lektioner på är otaliga; katederundervisning, grupparbeten, prov och redovisningar är alla beprövade arbetssätt. Andra möjliga lektionstillfällen kan vara stadsvandringar, studiebesök eller just museibesök. Som lärare behöver vi se till att undervisningssätten är varierade, så att elever med olika inlärningsstilar alla har möjlighet att lyckas i skolan. Är det då så enkelt att vi bara kan sätta oss ner och planera en lektion av varje? Nej, för att på ett professionellt sätt kunna reflektera över hur eleverna lär sig bäst, krävs

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

det att vi dessutom har funderat över en mycket mer abstrakt och kanske svårare fråga; vad betyder det egentligen att lära sig något och vad anser lärare att lärande är?

I den här studien vill vi belysa denna komplexa fråga genom att undersöka museianvändandet hos lärare i högstadielklasser.

Syfte och problemformulering

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka högstadielärares syn på lärande, genom att analysera nio historielärares inställning till museibesök som en alternativ lärandemiljö.

Genom att undersöka lärares inställning till museum kan vi se, inte bara hur de använder sig av museum i undervisningen, utan också, i ett vidare perspektiv, vilken syn de har på lärande i sin helhet. Deras sätt att se på museer som en alternativ lärandemiljö kan visa hur de tänker att elever lär sig, vad de anser att elever bör lära sig och vilka faktorer som påverkar elevernas lärande. Vi får även en uppfattning av hur lärare motiverar museibesök och hur de, genom planering och upplägg, tänker sig att elevens lärandeprocess äger rum. Vi har valt att inte koncentrera oss på yttre faktorer så som ekonomiska och tidsmässiga aspekter av museibesök, för att studien ska bli mer generell och inte beroende av vilken skola lärarna arbetar på.

För att besvara syftet har vi använt oss av följande frågeställningar:

Vilken inställning har högstadielärare till lärande på museum?

Vad anser lärarna att elever lär sig genom museibesök?

Vilka faktorer under ett museibesök, anser lärarna, påverkar elevernas lärandeprocess?

Metod

Vi har valt att undersöka lärarnas syn på lärande genom att utgå från deras syn på museum som alternativ lärandemiljö. Vi har valt intervjuer som källa, och nio högstadielärare, som undervisar i historia, har under 15-30 minuter intervjuats med en intervjuguide med färdiga frågor.¹ Vi har valt att avgränsa oss till att enbart intervju lärare som undervisar i historia, eftersom historia är ett av de ämnen där museibesök är vanligast förekommande.

Vi har valt att göra en kvalitativ studie, med intervjuer som undersökningsmetod. Det motiveras med att vi har velat undersöka lärares syn och tankar, vilket är svårt att få ut genom till exempel en enkät. I boken *Kvalitativa intervjuer* av professorn i sociologi, Jan Trost, står det att "[o]m frågeställningen gäller hur ofta, hur många eller hur vanligt så skall man göra en kvantitativ studie. Om frågeställningen däremot gäller att förstå eller att hitta mönster så skall man göra en kvalitativ studie".² Eftersom vi i undersökningen har letat efter mönster i lärarnas svar och analyserat deras tankar kring lärande på museum, så anser vi att intervjuer har varit den bästa metoden. För att bevara intervjuerna så relevanta som möjligt transkriberade vi dem samma dag som de genomförts. Därför blev det också naturligt att arbeta på det sättet att den som genomfört intervjun också var den som transkriberade den. Vi har sedan varit och gått igenom allt transkriberat materialet inför analysen.

Intervjuerna skedde ansikte mot ansikte, och med hjälp av en diktafon. Vi ville undvika att föra löpande anteckningar under samtalets gång eftersom det skulle ta för mycket fokus från själva samtalet, och försämra vår förmåga att ställa relevanta följdfrågor. Vi har genomfört en intervju med varje respondent. Intervjuerna har alla ägt rum på de skolor där lärarna arbetar, i avskilda rum. Rummen är valda utifrån tanken att miljön ska vara ostörd, trygg och utvald av den som intervjuats.³ Inspelningarna förvaras också hos den som genomförde intervjun. Alla skribenter i uppsatsen har genomfört intervjuer, och sedan tagit del av de andras inspelningar. Frågorna som ställts har skrivits för att vara så enkla och lättförståeliga som möjligt, samtidigt som vi har velat få ut reflekterande och analyserande svar. Intervjuerna är inte standardiserade, då till exempel förklaringar av frågorna har förekommit. Våra samtal utformades efter en fri struktur utifrån

---

1 Bilaga 1.

2 Jan Trost, (2005), *Kvalitativa intervjuer*, 3dje upplagan, Lund: Studentlitteratur, s. 14.

3 Trost, (2005), s. 44.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

frågornas upplägg. Alla namn i undersökningen är fingerade. I resultat- och analysdelen, när en intervju åsyftas som referens, står det bara namn och ingen fotnot. Detta motiveras med att det bara skett en intervju per respondent, vilket gör en fotnot till intervjun överflödig. Fotnot finns däremot vid citat.

I urvalet av respondenter har vi använt oss av de lärare som har varit närmast till hands, ett så kallat bekvämlighetsurval⁴, då vi anser att det inte förändrar något i själva resultatet. De lärare som medverkat i undersökningen är:

Ann, 55 år, arbetar i Göteborgs innerstad och har varit verksam som lärare i 30 år.

Berit, 45 år, arbetar i en kranskommun till Göteborg och har varit verksam som lärare i 14 år.

Calle, 40 år, arbetar i en kranskommun till Göteborg och har varit verksam som lärare i 12 år.

David, 40 år, arbetar i en kranskommun till Göteborg och har varit verksam som lärare i 10 år.

Erik, 50 år, arbetar i en kranskommun till Göteborg och har varit verksam som lärare i 15 år.

Hans, 35 år, arbetar i Göteborgs innerstad och har varit verksam som lärare i 2 år.

Helena, 40 år, arbetar i en kranskommun till Göteborg och har varit verksam som lärare i 13 år.

Inger, 60 år, arbetar i Göteborgs innerstad och har varit verksam som lärare i 30 år.

Jannicke, 60 år, arbetar i Göteborgs innerstad och har varit verksam som lärare i 35 år.

Alla respondenter är SO-lärare med historia som gemensamt ämne. Ingen av de tillfrågade har nekat eller visat sig negativt inställda, tvärtom har lärarna varit positivt inställda till att intervjuas. Vi har inte i förväg skickat frågorna då vi ansåg att detta kunde få lärarna att svara så som de trodde att vi ville. Lärarna fick själva bestämma var de ville bli intervjuade. Lärarna var under intervjuerna avslappnade och ingen av dem hade något emot att vi spelade in intervjun på diktafon. Alla nio besvarade frågorna med en positiv inlevelse och intervjuerna flöt på bra.

Jan Trost menar att undersökningar som baseras på kvalitativa intervjuer, bör innehålla ett relativt lågt antal intervjupersoner. Med för många intervjuer, hävdar han, blir det svårt att få en överblick över materialet och det blir lätt att missa viktiga detaljer som förenar eller skiljer intervjupersonerna

---

4 ”Bekvämlighetsurval är en vanlig och praktisk metod att använda sig av för att få ett strategiskt urval /.../ Det innebär att man tar det man råkar finna. /.../ Viktigt är att påminna om att de personer vi på detta sätt får fram alls icke är representativa i statistisk mening. Därför är det orealistiskt eller onödigt att ange hur många av dem som uppvisat ett givet mönster eller en angiven variant. /.../ Det viktiga är att man funnit mönstret, om det sedan var endast en person eller flera som uppvisade det är i kvalitativa sammanhang ointressant. Att mönstret eller varianten finns är det intressanta.” Trost, (2005), s. 120-121.

åt.⁵ Vi har valt att i vår undersökning genomföra nio intervjuer eftersom det är ett antal som känns hanterbart, samtidigt som att det är tillräckligt stort för att göra det möjligt att se eventuella mönster i lärarnas svar. En kvalitativ intervju är aldrig helt objektiv. I undersökningen kommer vi att tolka lärarnas svar utifrån våra egna förutsättningar och förförståelse. Samtidigt menar vi att det inte finns någon objektiv verklighet; allt är subjektivt eftersom vi styrs av hur vi uppfattar en situation. ”Det sätt på vilket människan uppfattar sin omgivning, sin situation, för med sig konsekvenser för hennes sätt att handla och betrakta andra människor”.⁶ De lärare som medverkar i undersökningen har alla egna, subjektiva, uppfattningar, samtidigt som vi som skribenter blir synliga i och med att vi tolkar deras svar. Med en kvalitativ intervjuform är detta oundvikligt, samtidigt som intervjuformen är nödvändig om man vill få svar på frågor som rör tankar, känslor och djupare resonemang.

---

5 Jan Trost, (1993), *Kvalitativa intervjuer*, första upplagan, Lund: Studentlitteratur, s. 73.

6 Trost, (1993), s. 20.

Museum och skola – En bakgrund

Att ge en konkret definition av vad ett museum är, kan vara svårt. I Göteborg tänker vi kanske främst på museer så som naturhistoriska, statsmuseet eller världskulturmuseet, även om det finns många små gömda pärlor. Det kan vara svårt att göra skillnad på museum och andra sorters utställningar och arrangemang och det kan därför finnas ett behov av att närmare definiera vad vi i den här uppsatsen använt för avgränsning:

Ett museum är en del av samhällets kollektiva minne. Museet samlar in, dokumenterar, bevarar och levandegör föremål och andra vittnesbörd om människors kultur och miljö. Det utvecklar och förmedlar och bjuder upplevelser för alla sinnen. Det är öppet för allmänheten och medverkar i samhällsutvecklingen. Museets syfte är bildning för medborgarna.⁷

Citatet kommer från en museiutredning, under 1990-talet, och även om det är en vid definition blir området något avgränsat. Redan i definitionen ser vi att museum har i uppgift att lära människor något, eftersom museets syfte är att bilda människor. Museum har funnits under väldigt lång tid och har under världshistorien haft olika funktioner. Enligt historiekällor samlade den babyloniske kungen Nabonid på föremål redan på 500-talet f.Kr.⁸ Museerna utvecklades och ökade i antal men de första museerna var bara öppna för vetenskapsmän och lärda personer.⁹ Det äldsta offentliga museet anses vara Ashmolean museum i London vilket öppnade under 1600-talet, i olika omgångar.¹⁰ I brytpunkten 1700-1800-talet öppnades många museer för en bredare publik. I utformningen av museum under 1800-talet spelade de nationalistiska influenserna roll, dessa gjorde att människor ville veta sitt ursprung och sin historia och museum blev en institution som kunde tillgodose detta.¹¹ Runt sekelskiftet 1900 uppstod museum som hade som uppgift att bevara samhällets struktur innan industrialiseringen, för att människor skulle minnas den tiden.¹²

---

7 SOU 1994:51, *Minne och bildning. Museernas uppdrag och organisation. Slutbetänkande av museiutredningen*, Kulturdepartementet, Stockholm: Fritzes, s. 30.

8 Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se/museum>, (2012-12-25).

9 Berit Ljung, (2004), *Museipedagogik i Sverige: pedagogiska perspektiv*, Stockholm: Institutionen för undervisningsprocesser, s. 24.

10 Ashmolean museum, <http://www.ashmolean.org/about/historyandfuture/>, (2012-12-13).

11 Berit Ljung, (2009), *Museipedagogik och erfärande*, Stockholm: Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet, s. 24.

12 Lennart Palmqvist och Stefan Bohman, red., (2003), *Museer och kulturarv*, andra upplagan, Stockholm: Carlssons, s. 25-28.

Idag har museum flera olika uppgifter. Enligt kulturrådet är dessa att samla, vårda och visa, samt att genom forskning och utbildning fördjupa kunskaper och samhällsförändringar.¹³ Statens tanke mellan 1994 och 1996 var att museernas huvuduppgift skulle vara bildning, vilket vi ser ett resultat av i definitionen ovan.¹⁴ Kulturrådets rapport visar att antalet museibesök under 2000-talet har ökat och nästan 40 % av de publika aktiviteterna som anordnas på museum riktas till barn och elever från förskolan och uppåt.¹⁵ De skolämnena som oftast innehåller ett museibesök är historia, svenska, bild och samhällskunskap.¹⁶

Att betrakta museum som en lärandemiljö är inget nytt, utan en tanke som fanns redan från starten av museiinrättandet i Sverige.¹⁷ 1968 bildas Föreningen för undervisning i Svenska museer, FUISM, och det är först då, på 1960-talet, som samtal uppstår kring pedagogiken i utställningarna på museerna. Det är också då personalen på museerna börjar arbeta mot skolan.¹⁸ Funderingar kring hur pedagogiken på ett museum ska vara uppkommer samtidigt som diskussioner om förändringar inom skolan sker, förändringar som resulterade i en ny läroplan.¹⁹

Universitetslektorn inom didaktik och pedagogik, Magnus Hermansson Adler, menar att samarbetet mellan skolan och museum kan ligga på olika nivåer; från att det inte finns något samarbete alls, till att det är ett pedagogiskt utvecklingsarbete. Mellan dessa nivåer finns ett spelrum, där läraren t.ex. beställer föremål och fakta som visas av personal och att det sker en samplanering mellan skola och museum.²⁰ En stor skillnad i inställningen till samarbetet mellan skola och museum kan man se i hur styrdokumenterna är formulerade för de olika institutionerna. I museernas styrdokument står det tydligt att skolan är en viktig målgrupp för verksamheten.²¹

I skolans läroplan nämns däremot inte ordet museum eller museibesök alls. Det är upp till läraren att tolka huruvida ett museibesök är något som bör, eller inte bör ske, i skolans regi. I läroplanen för

---

13 Kulturrådet, www.kulturradet.se/sv/nyheter/2010/Antalet-museibesokare-okar-med-en-miljon/, (2012-11-29), Kulturrådets rapport: Museer 2009, s. 6.

14 Ljung, (2004), s. 25-26.

15 www.kulturradet.se/sv/nyheter/2010/Antalet-museibesokare-okar-med-en-miljon/, (2012-11-29), s. 6.

16 Pia Sander, (1994), *Barn, skola och museum: en utvärdering av museipedagogiska metoder vid fem skånska museer*, Lund: Museiforum Syd och kulturen, s. 62.

17 Per Olin, (1998), *Museum och skola: rapport från en konferens om museer som läromedel i Göteborg 12-14 nov 1997*, Stockholm: Statens skolverk, s. 3.

18 Ljung, (2009), s. 36.

19 Ljung, (2004), s. 24.

20 Magnus Hermansson Adler, (2009), *Historieundervisnings byggstenar – grundläggande pedagogik och ämnesdidaktik*, andra upplagan, Stockholm: Liber, s. 209.

21 Roger Johansson och Lars Berggren, red., (2003), *Levande läromedel. RoU 3/2006*, Malmö: Lärarytutbildningen, Malmö Högskola, s. 51-52.

grundskolan kan man dock finna argument för att använda museum i skolan. Ett ord, som kan kopplas samman med museum, och som finns med i läroplanen är ordet kultur.²² I läroplanen, i avsnittet om skolans värdegrund och uppdrag, beskrivs det att ett av skolans uppdrag är att förmedla kultur till eleverna.²³ Vidare står det i läroplanen att ”[a]lla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kulturliv och andra organisationer som kan berika lärandemiljön”. Museer som jobbar med pedagogisk verksamhet kan, enligt forskarna, bidra till elevernas lärande, vilket är ett starkt argument för att vidareutveckla ett samarbete mellan skolor och museer. Skolan ska också jobba för att ha ett varierande och balanserat innehåll och arbetssätt. Dessutom har skolan i uppgift att se till att alla elever har kännedom om det kulturutbud som finns i samhället.²⁴ Skolan behöver med andra ord åtminstone informera elever om ex. museum; detta skulle kunna ske genom en fysisk förflyttning, en digital genomgång eller en muntlig information. Ett sätt att göra undervisningen varierad är att byta miljö i undervisningen, från skola till museum.

I kursplanen för historieämnet står det att ”undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet”,²⁵ vilket vi anser vara en god anledning till att få med museibesök i undervisningen. Fler motiveringar till att använda museibesök i undervisningen, är att eleverna ska lära sig handskas med olika källor, vilket museum ger en god möjlighet till.²⁶ Även om inte ordet museum nämns i läroplanen så finns det alltså möjlighet för läraren att motivera museibesök både utifrån kursplanen för historia och allmänna styrdokument.

---

22 I boken *Kulturens nya vägar, kultur, kulturpolitik och kulturutveckling i Sverige*, av litteraturvetaren Sven Nilsson, han hävdar att museum är en del av kulturlivet, s. 91 ff. Sven Nilsson, (2003), *Kulturens nya vägar, kultur, kulturpolitik och kulturutveckling i Sverige*, Malmö: Polyvalent AB.

23 *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, LGR 11*, Stockholm: Skolverket, s. 9.

24 *LGR11*, s. 10-11, 14 och 17.

25 *LGR11*, s. 172.

26 *LGR11*, s. 172.

Tidigare forskning

Både i Sverige och internationellt har det forskats en hel del om museipedagogik, men också om användandet av museum för att genomföra skolans uppdrag. Forskningen är framförallt koncentrerad till England och USA, men Sverige, och Norden, har under de senaste åren börjat komma ikapp. Eva Insulander, universitetslektor i didaktik på Akademin för utbildning, kultur och kommunikation, har i sin skrift *Statens museer för världskultur* som syfte att kartlägga svensk och internationell forskning om lärande på museum. För att inte området skulle bli för stort har hon avgränsat kartläggningen till svensk- och engelskspråkig forskning. Hon beskriver Storbritannien, USA och Australien som länder med framstående forskning, och det är också i dessa länder som mest forskning bedrivs. Insulander fortsätter med att beskriva att den nordiska forskningen ligger efter, men att forskningen i Sverige stadigt ökar. En stor del av den svenska forskningen behandlar projekt som skett på museum i olika delar av Sverige, och hur samarbeten mellan skola och museum/kultur har genomförts.²⁷ Framstående forskare, som Insulander nämner i sin kartläggning, är britten Eilean Hooper-Greenhill och Berit Ljung, vilka vi också kommer att återkomma till.²⁸ Insulander ger flera exempel på forskning gällande lärande och hur museum jobbar med pedagogik i sin verksamhet. Ett exempel är en svensk studie som undersöker hur ungdomar lär sig vid besök på ett tekniskt center.²⁹ Insulander beskriver också hur den pedagogiska utvecklingen på museum har följt den övriga förändringen när det gäller pedagogik, från behavioristisk teori, via konstruktivistisk teori, till att nu följa den sociokulturella teorin.³⁰

Att resa i tiden är ett exempel på litteratur om hur skolan och museum kan samarbeta. Det är en beskrivning av ett projekt från början av 2000-talet som, med hjälp av statliga pengar, hade som syfte att sprida hur Kalmar Läns Museum samarbetade med skolan, för att fler museer och skolor skulle kunna arbeta på liknade sätt. Samarbetet gick ut på att skapa upplevelse- och rollspelsdagar där elevernas deltagande var en viktig del och där det fanns en tydlig gemensam planering och efterarbete.³¹ Som uppföljning av projektet utkom skriften *Att hitta sin historia – och att hitta sig*

---

27 Ex. Peter Aronsson, Per Gerrevall och Erika Larsson, red., (2000), *Att resa i tiden: mål och medel i mötet mellan museum, skola och elever*, Växjö: Centrum för kulturforskning, Växjö Universitet. Sander, (1994).

28 Eva Insulander, (2005), *Museer och lärande – en forskningsöversikt*, Stockholm: Statens museer för Världskultur & DidaktikDesign, Lärarhögskolan i Stockholm, s. 6.

29 Insulander, (2005), s. 18.

30 Insulander, (2005), s. 8.

31 Aronsson, Gerrevall och Larsson, red., (2000), s. 27.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

själv.³² En liknande rapport, som beskriver olika projekt mellan museum och skolan, är *Barn, skola och museum*, där museum och skolor i Skåne har samarbetat.³³ Dessa visar på positiva erfarenheter med samarbete mellan skolor och museer och hur samarbeten kan utformas.

Berit Ljung är filosofie doktor i pedagogik och forskare i didaktik inom de humanistiska ämnena. Hon har skrivit flera publikationer inom fältet för museipedagogik.³⁴ Ljung menar att det finns ett stort forskningsområde om museum, men eftersom det ofta blir tvärvetenskapligt är det svårt att urskilja vad som ingår i forskningsområdet.³⁵ Hon pekar också på att den bild som framträder i forskningen kring museum visar att det är ett bra tillfälle för lärande, men att det finns brister.³⁶

2006 publicerades en rapport från Malmö högskola som tar upp utvecklingsarbeten i Skåne, som drivs i syfte att öka samarbeten mellan museum, bibliotek, arkiv och hembygdsföreningar i regionen för att levandegöra lokal historia, samt att inspirera lärare och elever att använda sig av utomhusmiljöer i undervisningen. I rapporten har ett större antal lärare och elever intervjuats, i samband med att de besökt museer. Rapporten tar främst upp enskilda projekt och museer och ger ingen klar bild över hur museer används överlag i regionen eller Sverige. En av slutsatserna kring de projekt som involverade museer är ändå att

museernas verksamhet kan vara ett komplement till skolundervisningen, men det förutsätter att det finns ett nära samarbete mellan skola och museum. Museet måste bedriva en verksamhet som passar in i läroplanen och skolämnena om lärarna ska känna sig motiverade att använda museet.³⁷

De konstaterar även att det krävs ett bra för- och efterarbete från skolornas sida för att museibesöket ska vara givande för eleverna. Från museets sida behövs det större satsningar på den pedagogiska delen, både när det gäller personal och material. Museipersonalens specialkompetens och möjligheten att visa autentiska föremål för eleverna ger en ny dimension till historieundervisningen som inte går att få i klassrummet.³⁸

---

32 Ebbe Westergren, red., (2003), *Att hitta sin historia – och att hitta sig själv, nationellt uppdrag i kulturmiljöpedagogik 2000-2002*, Alla tiders historia, Kalmar Läns Museum.

33 Sander, (1994).

34 Ljung, (2009). Ljung, (2004).

35 Ljung, (2009), s. 172.

36 Ljung, (2009), s. 165.

37 Johansson och Berggren, red., (2006), s 87-88.

38 Johansson och Berggren, red., (2006) s. 88.

I rapporten refereras även till en magisteruppsats i etnologi av Annika Bergsland³⁹ som drar en slutsats som även museerna i rapporten håller med om; att skolan och museerna inte talar samma språk. Lärarna har elevernas utveckling i fokus, medan museipedagogerna fokuserar på att förmedla historia. I museernas styrdokument nämns skolan som en viktig målgrupp, medan museum inte alls nämns som ett möjligt läromedel i skolans läroplan. Medan lärarna talar om ett forskande arbetssätt så vill museipedagogerna förmedla historia. På museerna är det de arkeologiska och etnologiska berättelserna som är i fokus, medan lärarna försöker få eleverna att förstå politiska skeenden, maktspel och maktrelationer. De två olika sätten att berätta historia gör att både museer och skola skulle må bra av att försöka se historia utifrån den andres perspektiv, och ett samarbete borde kunna vara mycket givande för båda instanser. Samtidigt gör de olika sätten att tänka att möjligheten att mötas och samarbeta blir svårare.⁴⁰

Ett annat forskningsfält med forskare på universitetsnivå i Sverige handlar om lärande och museum i olika former. Många har försökt att täcka upp både lärare och museipedagogers syn på samarbetet mellan skola och museum. Sabrine Petersson genomförde 2012 examensarbetet *Skola och museum – samarbete eller motarbete?* Hon undersökte då vad lärare anser att museum har för roll i historieundervisningen i trakten kring Lund. I en liten undersökning intervjuade hon lärare och museipedagoger för att undersöka vad de ansåg om samarbetet mellan dessa två institutioner. Hon kommer fram till att lärarna över lag är positiva till museibesök och att de uppskattar museibesök. Petersson identifierar dock vissa hinder som gör att samarbetet inte alltid är så smidigt och kontinuerligt som kan önskas från båda sidorna. Dessa hinder är tidsbrist, av ekonomi och att kommunikationen mellan yrkesgrupperna saknas. Lärare och museipedagoger utgår från egna mål och syften och diskuterar inte detta med varandra.⁴¹

Vidare kan man läsa i uppsatsen *Historia i teori och praktik - Samarbete mellan skola och museum i historieundervisningen* av Sara Lindahl om varför lärare väljer att använda museum i undervisningen, och vilka fördelar lärare ser.⁴² Även här har författaren valt att intervjua både lärare och museipedagoger. De argument, för att museibesök är något bra, som tas upp av de som intervjuats i undersökningen, handlar framförallt om att det är bra att eleverna får se verkliga

---

39 Annika Bergsland, (2003), *Så mötas de två: skola och museum: en museipedagogisk diskurs*, Uppsala: Uppsala universitet, Institutionen för kulturanthropologi och etnologi.

40 Johansson och Berggren, red., (2003), s. 51-52.

41 Sabrine Petersson, (2012), *Skola och museum – samarbete eller motarbete?*, Malmö högskola.

42 Sara Lindahl, (2009), *Historia i teori och praktik- Samarbete mellan skola och museum i historieundervisningen*, Malmö högskola.

historiska saker eftersom det ger en positiv inverkan på lärandet. De huvudområden i historieundervisningen där lärarna ser att museer kan användas, berör framförallt källkritik och historisk förståelse.⁴³

De två ovan nämnda uppsatserna ger oss en inblick i hur lärare vill använda sig av museum, och vilka undervisningsfördelar de ser, men också vilka hinder som finns. Delvis kommer även vi att beröra dessa områden i vår uppsats. Till skillnad från dessa två undersökningar har vi valt att endast fokusera på lärare och gjort en djupare studie och analysera bilden av lärande på museum istället för själva museet. Det gör att vi får en tydligare bild av lärarnas inställning till lärande på museum, utan att blanda in yttre faktorer. Vi vill visa på hur lärare ser på lärande i en miljö utanför skolan, utifrån deras generella inställning till lärande, snarare än utifrån de ekonomiska och tidsmässiga förutsättningar de har att använda sig av det. På så sätt kan vi analysera lärarnas förutsättningar för ett användande av museum som är mer generellt och inte beroende på vilken skola eller i vilken kommun lärarna arbetar.

RCMG, Research centre for museums and galleries, är drivande inom museiforskning i England. Deras forskning inriktar sig främst på museums sociala roll, inverkan och agenda, med fokus på funktionshinder, representation, utbildning och lärande. Eilean Hooper-Greenhill, professor emerita i museumstudier på universitetet i Leicester, har i sin bok, *Museums and education- purpose, pedagogy, performance*, sammanfattat och utvärderat tre stora undersökningar som utförts av RCMG i början av 2000-talet. Undersökningarna har alla fokuserat på att mäta resultat och effekt av museibaserad inläring. I boken tar Hooper-Greenhill bl.a. upp forskning kring vad lärarna anser att eleverna lär sig under ett museibesök, vad eleverna själva tycker att de lär sig, och vad forskare menar att eleverna lär sig.⁴⁴

Undersökningarna som Hooper-Greenhill baserar sin bok på visar att upp till 99% av lärarna som tillfrågades tror att museibesök är både lärorikt och underhållande för eleverna. De allra flesta av lärarna i undersökningarna svarade dessutom att de använde sig av museibesök i undervisningen, just för att en underhållande miljö påverkar inläringen positivt. Lärarna fick även svara på frågor kring vad de tror att eleverna faktiskt lär sig under ett museibesök. Majoriteten av lärarna tror att eleverna lär sig ämnesspecifika och interdisciplinära fakta, över tre fjärdedelar av lärarna är säkra på

---

43 Lindahl, (2009), s. 39.

44 Eilean Hooper-Greenhill, (2007), *Museums and education: Purpose, pedagogy, performance*, Hoboken: Taylor & Francis.

att eleverna lärt sig mer om hur ett museum fungerar och fler än hälften av lärarna trodde att eleverna fått bättre självkännet och att de lärt sig mer om världen i allmänhet.⁴⁵ Undersökningarna visar även att de flesta av lärarna tycker att underhållning, inspiration, kreativitet, kunskap och förståelse är de viktigaste delarna som eleverna får med sig från ett museibesök. Däremot rankar de inte olika färdigheter, så som t.ex. praktiska färdigheter, sociala färdigheter, matematiska färdigheter eller läsförmåga lika högt. Lärarna anser inte att sannolikheten att eleverna lär sig dessa färdigheter på ett museum är särskilt stor, och de anser heller inte att det är lika viktigt. De färdigheter flest lärare tror att eleverna ändå tränar på ett museum är social förmåga, tänkande och kommunikation.⁴⁶

Andra intressanta aspekter som syntes tydligt i Hooper-Greenhills undersökning, var att de allra flesta av skolorna som valde att besöka museer var skolor som låg i eftersatta områden, eller skolor som var speciellt inriktade på elever med olika handikapp. Museerna i England har i styrdokumenterna bl.a. som uppgift att verka mot utanförskap i samhället, genom att få eleverna att utveckla sin identitet. De menar att kunskap och lärande är ett kraftfullt medel i kampen mot social utslagning genom att det ger eleverna de förmågor, färdigheter och självförtroende som krävs för att de ska engagera sig i samhället. De menar även att museibesök är en viktig del i undervisningen, eftersom museum verkar för ett inkluderande samhälle. Barn från alla etniska grupper, med fysiska eller inlärningssvårigheter, barn i alla åldrar, från båda könen och från hela samhället möts på museer. Ett museum kan vara en spännande och intressant plats för alla, där var och en har möjlighet att forma sin egen betydelse. Undersökningen visar även att det främst är skolklasser med elever mellan 7-11 år, som använder sig av museibesök i undervisningssyfte.⁴⁷

---

45 Hooper-Greenhill, (2007), s. 123-124.

46 Hooper-Greenhill, (2007), s. 127.

47 Hooper-Greenhill, (2007), s. 85.

Teoretiska utgångspunkter

Vad menas med uttrycket "att lära sig"?

Lärande är ett begrepp som påverkar oss människor dagligen, vi lär oss hela tiden - från att vi föds tills att vi blir gamla. De flesta associerar nog lärande till skolans värld, där det är ett centralt begrepp. Skolan är den viktigaste institutionen i samhället när det gäller att säkra det lärande hos medborgarna som bevarar vårt samhälle och för det vidare. För att kunna förstå vår undersökning och för att kunna sätta in lärarnas svar i ett större sammanhang är det viktigt att få en bild av vad lärande är och hur man kan se på lärande. Då får vi också en uppfattning om vilken typ av lärande som kan ske under ett museibesök och varför. Knud Illeris, professor i pedagogik, tar i sin bok *Lärande* upp fyra typer av lärande som var och en karaktäriseras av sitt förhållande till våra mentala scheman. Dessa är kumulativt, assimilativt, ackommodativt och transformativt lärande.⁴⁸

Det kumulativa lärandet är en situation där den lärande inte har utvecklat något mentalt schema som omgivningens schema kan relateras till, det vill säga när det första elementet etableras i ett nytt schema. Processen är som störst hos människan under de första levnadsåren, men även hos vuxna och äldre barn kan det finnas situationer där de kan behöva lära sig något, som de inte kan relatera till tidigare kunskaper eller erfarenheter. Ur ett utbildningsperspektiv kan kumulativa processer förknippas med att elever ska lära sig utantill, så som glosor, kungalängder, ramsor och psalmer. Kumulativt lärande kännetecknas av att man bara kan minnas eller återkalla minnena i situationer som individen som subjekt upplever som jämförbara med lärandesituationen. Det kumulativa lärandet är generellt sett början på ett fortsatt lärande.⁴⁹ Assimilativt lärande är när lärandet införlivas och anpassas till sinnesintryck från omgivningen. De adderas till, och bygger ut, redan etablerade mentala scheman. Assimilativt lärande är den vanligaste formen av lärande och praktiserats till vardags i olika sammanhang. I lärandesituationer i skolan hjälper det assimilativa lärandet eleverna att bygga upp omfattande och sammanhängande strukturer av kunskap och färdigheter inom de olika ämnena. Problemet från det kumulativa lärandet, med att eleverna har

---

48 Knud Illeris, (2007), *Lärande*, Roskilde: Studentlitteratur, s. 69-70.

49 Illeris, (2007), s. 56-58.

svårt att relatera kunskapen till andra situationer utanför skolan, eller mellan ämnen, kvarstår dock.⁵⁰

Ackommodativt lärande sker när man helt eller delvis omstrukturerar redan etablerade mentala scheman, vilket gör det till ett överskridande lärande. En ackommodativ process är det som sker när någon helt plötsligt förstår hur något hänger ihop. Det kan ske snabbt, men kan också vara ett långt förlopp där man stegvis utvecklar en förståelse kring en problemställning.⁵¹ Det transformativa lärandet används främst inom psykoterapi, och är inte kopplat till lärande inom skolsituationer.

Lärande på museum

Efter att vi fått en bild av vilka faser det finns i ett lärande, är det också viktigt att se till vad det är som påverkar lärandet, vilka förutsättningar som krävs för att du ska lära dig något och hur dessa förutsättningar kan kopplas till lärande på museum. John H Falk och Lynn D Dierking är forskare inom pedagogik och är främst inriktade på free-choice learning⁵² och hur man lär sig på museum. I boken *Learning from museums* diskuterar de, utifrån ett utvecklat sociokulturellt perspektiv, vilka faktorer som gör att man lär sig något och hur dessa faktorer spelar in på ett museum. De menar att man inte kan förstå den inläring som sker på ett museum genom att se på allmänna faktorer för inläring, utan att man måste se till de personliga, sociokulturella, och fysiska kontextuella faktorer som är unika för museum.⁵³

Falk och Dierking grundar sin forskning på det sociokulturella perspektivet, men menar att det inte helt räcker till för att beskriva inlärningsprocessen, och har därför utökat perspektivet med fler faktorer och byggt upp en modell som de kallar Contextual Model of Learning. Modellen innehåller tre överlappande kontexter: den personliga, den fysiska och den sociokulturella.⁵⁴

---

50 Illeris, (2007), s. 60-63

51 Illeris, (2007), s. 63-65

52 Med free-choice learning menas den inläring som sker varje dag genom att du ser en film, läser en tidning, surfar på internet, besöker ett museum osv. Det innebär att lärandet är självmotiverat, självkontrollerat, kumulativt och berikande. (<http://www.ilinet.org/display/About/Free-Choice+Learning>, 2012-11-08) Det är också icke-linjärt, och innehåller till stor del ett val, för den som deltar, av vad personen lär sig och när och var den deltar i lärandet. John H. Falk och Lynn D. Dierking, (2000), *Learning from museums. Visitor experiences and the making of meaning*, Maryland: Rowman and Littlefield Publishers, Inc. s 13.

53 Falk och Dierking, (2000), s. 69.

54 Falk och Dierking, (2000), s. 11.

Den personliga kontexten handlar till stor del om en inneboende längtan efter att lära. Personer som, i ett lärande, har en inre motivation tenderar att lära sig för lärandets skull, medan de som är motiverade av yttre faktorer främst är resultatnriktade.⁵⁵ Beteenden som observerats i museum liknar i stor grad den sortens inläring som noterats när personen har en inre motivation att lära. Personer som engageras i uppgifter där det inte finns någon direkt yttre belöning, så som på ett museum, agerar ofta på samma sätt.⁵⁶ Den personliga kontexten innefattar även en persons förutsättningar att lära. Falk och Dierking menar att en persons möjlighet att lära sig är konstruerat utifrån en bas av tidigare erfarenheter och att lärande är en transformation där personen aktivt förstår världens utifrån tidigare erfarenheter och förståelser. Ett museibesök som bygger på en persons tidigare kunskap, istället för att presentera något helt nytt, och som visar konkreta exempel på något som tidigare lärts in muntligt eller bildligt spelar en stor roll i att underlätta ett långsiktigt lärande.⁵⁷

Den sociokulturella kontexten innebär att allt vi lär oss, utifrån förutsättningarna inom den personliga kontexten, är direkt eller indirekt socialt inlärd. Den sociokulturella kontexten går också ut på att vad vi lär oss, och varför vi lär oss något, beror fullt ut på den kulturella och historiska kontext inom vilken inläringen sker. Våra uppfattningar, beskrivningar och vår förståelse är alla kulturellt och historiskt bundna. Allt vi läser, ser på tv eller på museum är kulturella produkter som andra skapat med syfte att kommunicera något, och allt som vi upplever är samtidigt skapat i sitt eget sociokulturella sammanhang.⁵⁸ Det en elev lär sig i skolan, eller på ett museum, beror alltså på elevens egna förutsättningar och förförståelse, samtidigt som att allt den lär sig är påverkat av det historiska sammanhanget och den sociala kontexten där inläringen sker. Den personliga och den sociokulturella kontexten påverkar hela tiden varandra, och kan ses som en yttre och en inre faktor som påverkar inläringen. Samspelet mellan elevens personliga förutsättningar och de yttre sociokulturella förutsättningarna, ger eleven en unik inlärningsförutsättning.

En annan yttre faktor är den fysiska kontexten, som bygger på en tanke om att sättet vi uppför oss beror på den fysiska miljö vi befinner oss i. Första gången vi är i en viss miljö krävs mycket av vår energi för att vi ska känna in hur vi ska bete oss. Undersökningar har visat att den som besöker ett museum för första gången lär sig på ett helt annat sätt än den som är en van museibesökare. Den

---

55 Falk och Dierking, (2000), s. 20.

56 Falk och Dierking, (2000), s. 24.

57 Falk och Dierking, (2000), s. 27.

58 Falk och Dierking, (2000), s. 41.

som är van vid museum lägger mer uppmärksamhet på själva utställningen än den som är på museum för första gången. Falk och Dierking menar även att du lär dig mer i en fysiskt tilltalande miljö och att en sådan enkel sak som en matta på golvet eller sköna stolar kan påverka inläringen. Dessutom är det vi lär oss är ofta starkt kopplat till den fysiska kontext som vi lärt oss i. Det mycket vanligt att t.ex. elever i skolan har svårt att koppla det de lärt sig i skolan med situationer som inträffar utanför skolan. Det kan till och med vara så att de har svårt att koppla det de lärt sig i en kurs till det de lär sig i en annan. Falk och Dierking påstår att många lärare förbiser eller inte är medvetna om det faktum att många elever har svårt att använda sig av det de lärt sig i skolan i verkliga situationer som uppstår utanför skolan. Att vi i skolan lär oss saker helt utanför deras egentliga fysiska kontext försämrar kraftigt vår förmåga att lära oss det alls, och i ännu större grad förmågan att tillämpa det vi lärt oss till en ny situation.⁵⁹ Den fysiska kontexten när vi lär oss något spelar också in genom att vi automatiskt skapar långsiktiga och känsloladdade minnen utifrån händelser och platser utan att vi behöver anstränga oss för att minnas dem. Det finns alltså ett band mellan den personliga kontexten och den fysiska, ett band mellan vad du lärde dig och var du lärde dig det.⁶⁰ Falk och Dierking menar att den sociokulturella kontexten fungerar som en bro mellan den personliga kontexten och den fysiska kontexten som personen lever i, eftersom både den personliga och fysiska kontexten definieras av den sociokulturella.⁶¹

Vad du lär dig från ett museibesök beror på väldigt många olika faktorer. Vissa är relaterade till själva utställningen, men många, kanske till och med de flesta, beror på andra faktorer, t.ex. varför du är där, vem du är där med, vad du visste innan du gick dit, vad som intresserar dig, din tidigare erfarenhet från museum och vilka förstärkande händelser som inträffar efteråt.⁶²

Falk och Dierking har främst koncentrerat sig på vilka faktorer och förutsättningar som påverkar *att* eleven lär sig. Ett annat sätt att se på det är att fråga sig *hur* lärande går till. För att du ska lära dig något krävs inte bara att förutsättningarna är rätt, utan också att det finns genomtänkta metoder för hur det lärs ut. John Dewey, en amerikansk filosof och pedagog som är framträdande inom museipedagogik, har konstruerat en teori som kallas *learning by doing*, och som visar hur han menar att man praktiskt kan få elever att lära sig något, som de, utifrån tidigare teorier, har förutsättningar att lära sig.

---

59 Falk och Dierking, (2000), s. 59.

60 Falk och Dierking, (2000), s. 64.

61 Falk och Dierking, (2000), s. 56.

62 Falk och Dierking, (2000), s. 8.

Dewey ansåg att skolan var avskild från det vanliga livet och dess förutsättningar och att det därför var nödvändigt att förnya skolan så den kunde bli en del av elevens naturliga livsrum⁶³. Han menar att i undervisningen måste eleverna ges möjligheter att aktivt pröva och experimentera. I dagens skola är projektarbete och problematiserat lärande ofta förekommande, och bär spår av Deweys tankar.

Dewey tar upp två pedagogiska problem som fortfarande är aktuella. Det första handlar om bristen på social samvaro och träning, som den klassiska klassrumsundervisningen bidrar till. Det andra problemet berör skolan och där menar han att skolan har separerat lärandet från vardagen och institutionaliserat det.⁶⁴ Deweys idealskola skulle präglas av en helhetssyn på undervisningen och fungera som ett medel för den sociala reformeringen av ett demokratiskt samhälle. Hans forskning har starkt influerat dagens museipedagogik. Han ansåg att skolan skulle utvecklas som en samarbetande gemenskap med integrering mellan ämnen, mellan alla delar av skolsystemet, mellan teori och praktik och mellan elever med olika bakgrund. I centrum för kunskapsbildningen i skolan stod aktiv handling där aktiviteterna skulle knytas till erfarenheter som eleverna hade sedan tidigare, liksom till det sociala sammanhanget utanför skolan.⁶⁵

Deweys idealskola skulle kunna ses som ett sätt att försöka lösa problemen, som Falk och Direking tar upp, med att elever har svårt att göra kopplingar mellan olika ämnen i skolan och framförallt förstå sambanden mellan skolan och samhället utanför. Samma problem som även Knud Illeris tar upp i förklaringen till kumulativt och assimilerat lärande.

Learning by doing har en väldigt praktisk tillämpning och bygger på aktivt handlande. Även om den svenska skolan numer har en del praktiska inslag, så är undervisningen fortfarande främst teoretisk och precis som skolan så är även en utställning på ett museum ofta uppbyggd så att den innehåller både praktiska och teoretiska moment. Det är viktigt att komma ihåg alla elever lär sig bäst på olika sätt. Det är inte alla som gynnas av en ökad användning av praktiska moment. Många elever kan ha svårt att ta till sig kunskap om de inte får det anpassat till sitt inlärningssätt, vilket gör att det är

---

63 Anita Synnestvedt, (2008), *Dom gör med hjärtat: kulturarvs pedagogikens teori och metod*, Göteborg: Bricouleur press s. 38-39.

64 Synnestvedt, (2008), s. 38-39.

65 Ljung, (2009), s. 70.

viktigt att lärare använder sig av en varierad och i största möjliga mån individanpassad undervisning.

En som har forskat mycket kring människors möjligheter till lärande är Howard Gardner, en utvecklingspsykolog från USA. Gardner är känd för sina studier kring människans nio intelligenser. Han menar att alla människor har delar av de olika intelligenserna och att människan utvecklar dessa delar olika mycket. Syftet med studier, och att lära sig, utifrån de olika intelligenserna, är att nå fram till en djupare förståelse. Gardner är en förespråkare av att jobba i teman där han menar att alla elever i gruppen kan bidra med sina olika intelligenser.⁶⁶ Pia Wallenkrans är författare och har skrivit ett antal böcker om hur man kan hjälpa elever med inläringssvårigheter. Böckerna är baserade på amerikansk forskning och bl.a. Howard Gardners teorier kring de nio intelligenserna. Inom inlärningsforskning brukar man främst tala om tre av dessa nio intelligenser; den visuella, den auditiva och den kinestetisk-taktila. Wallenkrans skriver att forskningsrön visar att ca 30% av låg- och mellanstadieelever lär sig bäst med hjälp av visuella stimuli, 25% är starkast auditivt och 15% använder sig av kinestetisk-taktil inlärningsstil, dvs. samma sorts intelligens som Deweys learning by doing förespråkar. De övriga procenten använder sig av en blandad inlärningskanal. De elever som kan använda sig av en blandad inlärningskanal har en stor fördel i skolan, eftersom de kan ta till sig all sorts undervisning.⁶⁷

---

66 Synnestvedt, (2008), s. 44.

67 Pia Wallenkrans, (1997), *Träna dina sinnen*, Partille: Warne förlag s. 188.

Resultat

Lärarna i undersökningen har olika inställningar till museibesök. De flesta är positiva till besök även om de inte använder det regelbundet. Helena menar att hon skulle vilja använda det mer men tycker inte att det är lätt att hitta museum som passar till undervisningen på högstadiet. Hans säger att han kanske använder museum en gång per år. Berit och Calle har använt det oftare tidigare i undervisningen, men på grund av tidsbrist är det inte lika ofta längre. David och Erik har i stort sett aldrig använt sig av museum i undervisningen. När lärarna väljer museum är det utifrån vilken historisk tidsperiod de undervisar om, och vilka utställningar som går för tillfället. Den del av historieundervisningen som många av lärarna framförallt väljer att använda sig av museum under, är svensk historia, och speciellt 1600- till 1900-talet och lokalhistoria. Jannicke menar att ”Göteborgs museum passar bäst in på svensk historia.”⁶⁸ Medan Berit ger ett exempel på hur man kan använda sig av museer vid undervisning i lokalhistoria: ”Nääs slott och slöjdseminariet är bra när man jobbar med 1800-talet, det blir det väldigt tydligt då”.⁶⁹ Det finns flera möjligheter att använda museum om lärarna bara kommer ihåg det. Hans försöker använda museibesök som länkar mellan flera områden, för att eleverna lättare ska kunna se historiska samband, och menar att det passar bra vid de flesta tidsepoker.

Anledningen till att lärarna inte tar sig tid till museibesök är framförallt ekonomiska och tidsmässiga, vilket vi också sett i tidigare undersökningar. Både elevernas och lärarnas scheman är för späckade för att de ska hinna ta sig tid till museibesök, särskilt om restiden till museet är lång. En förutsättning för att besöken ska bli genomförbara är att lärarna samarbetar sinsemellan, samt att de är beredda att ta av sin planeringstid. En annan del av tidsaspekten, enligt Inger, är att den nya läroplanen gör att det är svårt att hinna med museibesök. Innehållsmässigt är den nya läroplanen väldigt konkret med vilka moment som ska gås igenom, vilket resulterar i att tidskrävande utflykter får stå åt sidan. David menar att de läromässiga fördelarna med att eleverna får besöka ett museum inte väger upp tidsaspekten. Kostnaden för resan och för inträdet är också en faktor till att lärarna väljer bort museibesök, samt att klasserna är för stora och resurserna för extra lärare inte finns. Berit ser dessa faktorer som hinder till att besöka museum men hon säger att hon gärna vill: ”ha en rutin att varje år åka med årskurs X till museum Y.”⁷⁰ Vidare menar hon att den rutinen funnits emellanåt

---

68 Intervju med Jannicke 2012-11-22.

69 Intervju med Berit 2012-11-15.

70 Intervju med Berit 2012-11-15.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

men att det försvunnit av olika anledningar, ex. att utställningen försvunnit. Ann är trött på utbudet i Göteborg, vilket medför att hon väljer bort museer. Även om inte lärarna konsekvent använder museum anser de att museum ger elever erfarenheter som utvecklar dem.

”Det är inte säkert att man lär sig så mycket”⁷¹

Alla lärare har en subjektiv uppfattning kring vad de anser att elever lär sig under ett museibesök. Vissa av de tankar som lärarna tar upp under intervjuerna är ändå återkommande, t.ex. att praktiska moment och engagerande uppgifter ökar inläringen. Både Jannicke och Helena försöker anpassa undervisningen till vilken klass de har. Först läser lärarna kursplanerna om vad det centrala innehållet är och vad som är viktigt att eleverna lär sig. De tittar på vilka förmågor som ska tränas, vad det står i kriterierna och vad de måste fokusera på utifrån det. Sen brukar de, i dialog med eleverna, försöka få fram *hur* eleverna vill lära sig, och se om ett museibesök kan passa in i undervisningen. Om ett museibesök blir aktuellt, diskuterar lärarna, tillsammans med eleverna, vad de vill få ut av besöket. Det här leder till förhoppningsvis att det blir en varierad undervisningsform så att elever med olika inlärningsstilar får möjlighet att ta till sig kunskap. Berit menar att museum, precis som lektioner, ger eleverna olika mycket.

Att fördjupa en kunskap

Även om alla lärare i undersökningen är positiva till museum och anser att det är bra för eleverna, är de inte överens om vad eleverna faktiskt lär sig på ett museum. Flera av lärarna talar om att ett museibesök kan fördjupa eller förtydliga en kunskap som redan finns hos eleverna. Att lärande är ett mångfasetterat begrepp märks särskilt tydligt när Erik försöker beskriva vad han tror att elever får ut av ett museibesök. Han är inte alls säker på att eleverna faktiskt lär sig något, som de inte lika gärna kunde lära sig i ett klassrum eller framför datorn. Han menar istället att det är upplevelsen som sådan, att eleverna får möjlighet att koppla en magkänsla med någon slags faktakunskap, som är viktig. Istället för att de läser om något, så får de en fördjupad kunskap och lite mer kött på benen, bara genom känslan som finns på ett museum. Det är här han ser den största fördelen med ett museum, och han menar att eleverna, genom den här nya magkänslan, kan få en bättre förståelse för hur andra människor har haft det och hur de tänkte förr, en förståelse han inte tror att de kan få genom att läsa sig till faktakunskapen i klassrummet. Erik använder sig alltså av en ganska snäv

---

71 Intervju med Erik 2012-11-20.

definition av begreppet lärande, där han menar att eleverna inte lär sig något, eftersom han inte kan mäta det de lär sig i uttalade faktakunskaper. Samtidigt ser han stora undervisningsfördelar med att låta eleverna besöka ett museum.

Inger har även hon en ganska snäv definition av vad det innebär att lära sig något. Hon håller med Erik om att det mest är en känsla eller ett intryck som eleverna får med sig från ett museibesök. Hon menar att själva kunskapen kommer senare, när eleverna läser mer om det de sett på museet. Det är då bitarna faller på plats. Inte heller Hans är helt säker på om eleverna faktiskt lär sig något på ett museum, men menar att ett museibesök är ett tillfälle då eleverna tränas att ställa relevanta frågor och att tillämpa abstrakta saker i ett konkret sammanhang. Ann däremot, använder sig av ett mer vidgat begrepp när det kommer till lärande. Hon är väldigt positiv till museum och framförallt guidade visningar och menar att det bland annat är lyssnandet på någon annan som är en del av det eleverna ska lära sig. ”De lär sig att lyssna och att i grupp ta till sig kunskap. Man öppnar en ny dörr och de hittar nya vägar att lära sig ny kunskap. De lär sig lyssna på andra vuxna”.⁷² För Ann är att lyssna på någon en lärdom, likväl som faktakunskap.

Flera lärare tycker att det är positivt att ta med eleverna till ett museum eftersom de tror att när eleverna får möjlighet att se autentiska föremål, t.ex. klädedräkter, brev och andra historiska artefakter, så levandegörs historieundervisningen för eleverna. David menar att en vinst med museum är att historieundervisningen blir mer handfast. Calle menar dessutom att när eleverna praktiskt får göra saker på ett museum, kommer de ihåg det mycket bättre än något de bara läst om. Möjligheten att se autentiska föremål och genomföra praktiska moment gör även att ett museibesök sticker ut i jämförelse med den vanliga historielektionen. Hans menar att det kan vara inspirerande för både lärare och elever att gå på museum och att det är positivt att eleverna, under ett museibesök, får möjlighet att tillämpa historiska begrepp som de tidigare lärt sig i klassrummet.

En annan lärdom som eleverna kan få med sig från ett lyckat museibesök, som Hans tar upp i sin intervju, är att eleverna förhoppningsvis går därifrån med ett ökat självförtroende. Han menar att om eleverna känner att de förstår och är bättre på lästa än andra museibesökare, så kan det lyfta både deras intresse för ämnet och deras självförtroende. I läroplanen tas elevernas självförtroende upp, som en del av skolans uppdrag. Där står det att "[s]kolan ska stimulera elevernas kreativitet,

---

72 Intervju med Ann 2012-11-12.

nyfikenhet och självförtroende".⁷³ Hooper-Greenhill, som tar upp Gardners teorier kring de nio intelligenserna, menar att eftersom ett museum har lättare att göra aktiviteter där många av elevernas möjliga intelligenser ingår, så har museet en fördel gentemot klassrummet som undervisningslokal. Hon fortsätter med att förklara att om ett museibesök är väl genomfört, och om eleverna under besöket har fått pröva många olika moment och använt flera olika intelligenser, är sannolikheten stor att eleverna går därifrån med ett ökat självförtroende och en ökad självkänedom om sina egna kompetenser. Även lärarna i den engelska undersökningen, som togs upp under tidigare forskning, visar att fler än hälften av lärarna i undersökningen trodde att eleverna fått bättre självkänedom och att de lärt sig mer om världen i allmänhet efter ett museibesök.⁷⁴

Praktiska moment

Inger, Helena och Hans är alla inne på att det är viktigt att eleverna får använda flera sinnen under museibesöket. De menar att eleverna bör få känna och ta på föremålen, samtidigt som t.ex. ljud och ljus kan förstärka intrycken som eleverna får av utställningen. De anser också att det är viktigt att eleverna får delta i någon sorts aktivitet, så att de inte bara står passiva och lyssnar. Helena säger bland annat att hon tror att eleverna lär sig mer om de får möjlighet att göra något på egen hand, eftersom det annars riskerar att bara bli en till lektion i mängden, där eleverna matas med fakta.

Ett flertal forskare konstaterar att elever lär sig mer när de får möjlighet att engagera sig använda flera sinnen. En av forskarna är Jerome Bruner, en amerikansk psykolog och forskare inom kognitiv psykologi, inlärningsteori och utbildningspsykologi, som har undersökt hur mycket en elev kommer ihåg från olika aktiviteter så som att läsa, se, höra osv. Han har delat upp div. lärandeaktiviteter i olika nivåer. Nivåerna innefattar ett *symboliskt* läge, ett *ikoniskt* läge och ett *enaktivt* läge. Det enaktiva läget är det läge som vi tenderar att komma ihåg mest ifrån. Läget är multimodalt på så sätt att den kräver att vi använder oss av flera sinnen samtidigt för att lära oss. Den här nivån är handlingsbaserad och bygger på att vi aktivt gör något, t.ex. att vi använder oss av föremål, deltar i diskussioner och lär oss genom händelser eller aktiviteter. Det enaktiva läget ses ofta som mer engagerande och roligare av elever. De museer som använder sig av t.ex. interaktiva utställningar, workshops eller uppmanar eleverna att praktiskt göra saker verkar inom det enaktiva läget.⁷⁵ Bruner

---

73 LGR11 s. 9.

74 Eilean Hooper-Greenhill, (2007), s. 123-124.

75 Eilean Hooper-Greenhill, (1994), *Museums and their visitors*, London: Routledge, s. 144-145.

hävdar att alla tre lägen bör användas inom undervisningen, men att det är viktigt att de kommer i rätt ordning. Han menar att alla, oavsett ålder, lär sig bäst om de först får ta del av det de ska lära sig i det enaktiva läget, för att sedan gå vidare till det ikoniska och till sist det symboliska.⁷⁶ Även Roger Säljö, professor i pedagogisk psykologi, menar att museum borde arbeta med multimodala resurser som till exempel film och interaktivitet, eller fysiska aktiviteter. Det ger en rikare relation till det som visas, än vad skolan ger, och det gör deltagarna till aktörer. Han menar att museum behöver skapa en högre grad av deltagande för att eleverna ska utvecklas.⁷⁷

Hans anser att det finns ett samband mellan lärandeteorier och hans syn på lärande genom att han tror på en mångfald av arbetssätt. Han menar att man måste använda sig av olika undervisningssätt för att man ska kunna fånga alla sorters elever. Även Helena konstaterar att alla elever lär sig bäst på olika sätt och att ett museibesök blir ytterligare ett sätt att lära, och en möjlighet att variera undervisningsformen, så att de som kanske har svårt att koncentrera sig i klassrummet, har en möjlighet att ta till sig information på ett annat sätt. Deras tankar kring elevernas olika sätt att lära sig på kan kopplas till Gardners teorier kring att alla bär på en uppsättning av olika väl utvecklade intelligenser.⁷⁸ Genom att använda sig av varierade arbetssätt, har läraren möjlighet att få med sig elever med varierade inlärningsstilar. Hans ser det som en utmaning att försöka få med sig alla elever, och menar att "när man lyckas blåsa liv i det som uppfattas som det kanske mossigaste av allt, det är då det är som allra roligast att vara historielärare".

Om man ser till vilka faktorer som lärarna anser är viktigast för elevernas lärande under ett museibesök, kan vi konstatera att flera av lärarna tar upp möjligheten för eleverna att själva vara aktiva och engagera sig. De menar att eleverna lär sig mer om de aktivt får göra saker istället för att bara stå passiva och lyssna. Berit menar dessutom att praktiska moment kan göra att även tveksamma elever rycks med och lär sig av bara farten. Hans uttrycker liknande åsikter och säger att han märkt att elever som tidigare verkat väldigt ointresserade, plötsligt kan börja visa intresse för ämnet efter ett museibesök. Även Calle talar om att eleverna har mycket lättare för att lära sig och att komma ihåg något som de fått göra praktiskt istället för att bara läsa om det. Just att elever som annars kanske har svårt för historieämnet kan få upp intresset under ett museibesök kan bero på att de har lättast att lära sig genom att använda kroppen och att arbeta praktiskt. Dessa elever har, enligt Gardner, en kinestetisk-taktil inlärningsstil, samma typ av intelligens som beskrivs med learning by

---

76 S. A. Mcleod, (2007), *Simply Psychology- Psychology Articles for Students*, www.simplypsychology.org/, (2012-11-22).

77 Maria Forneheim och Håkan Strömberg, (2008), *Förnyelse av det pedagogiska arbetet på Göteborgs Stadsmuseum*, Göteborgs Stadsmuseum, s. 38.

78 Synnestvedt (2008) s. 44

doing, och en inlärningsstil som kan vara svår att få med i det dagliga skolarbetet.⁷⁹ På ett museum är en sådan inlärningsstil lättare att stimulera, vilket gör att elever som kanske har svårt att lära sig under vanlig klassrumsundervisning, nu får nya lärandeförutsättningar. Även Jannicke är positiv till att eleverna under ett museibesök får möjlighet att använda flera av sina sinnen och menar att de på så sätt vidgar sitt lärande.

Inger, däremot, är inte särskilt positiv till användandet av museer eller guider. Hon menar att museibesök inte är lösningen till att göra historieundervisningen mer levande utan säger att ”jag tror man kan göra mycket mer i klassrummet.”⁸⁰ Hon menar också att det finns nackdelar med guidevisningar på museum eftersom eleverna kan bli stående passiva och tysta då. Hon tycker att eleverna istället är mer aktiva på lektionerna i skolan och att museerna borde ha fler moment där eleverna kan vara mer aktiva, och låta dem ta på saker, diskutera och engagera sig. Hon tror att man kan göra mycket mer i ett klassrum än på ett museum, och förklarar att hon blivit besviken så många gånger när hon tagit med klasser på museum. Även om hon själv tycker att utställningarna varit riktigt bra och att museerna lyckats engagera eleverna och låtit dem känna på saker och försökt göra utställningen levande, så tycker hon inte att eleverna lärde sig mer på ett museum i förhållande till en klassrumslektion. Dessutom blev hon besviken på att de klasser som brukar vara stökiga i klassrummet även var stökiga på museet. Hon hade hoppats på att eleverna skulle ändra beteende när de kom till en ny miljö.

”Dels guiden såklart, sen beror det på upplägget”⁸¹

Det finns flera faktorer som påverkar vad eleverna lär sig under ett museibesök. Det kan handla om personliga faktorer så som inställning till besöket, förkunskaper eller syftet med besöket. Det kan också handla om yttre faktorer så som miljön, guidens attityd, vilka du är där med eller lärarens upplägg. Alla delar påverkar hur eleven uppfattar besöket och vad den kommer ihåg från det.

---

79 Synnestvedt (2008) s. 44. Wallenkrans, (1997), s. 188.

80 Intervju med Inger 2012-11-21.

81 Intervju med Helena 2012-11-21.

Guidens/museipedagogens roll

Alla lärarna är positivt inställda till att få tillgång till en guide under museibesöket, även om de lägger olika mycket vikt på det. Hans beskriver hur mötet mellan guiden och eleverna är det absolut viktigaste under besöket.

Även om det oftast är mina vanliga frågor eleverna ställer till dessa obekanta vuxna, så deltar många plötsligt i seriösa historiska samtal, och då är den didaktiska snöbollen i rullning. Trots alla artefakter i museet så skulle jag säga att det här mötet är det allra viktigaste med hela besöket för många elever. Det hade jag inte riktigt väntat mig.⁸²

Jannicke har liknande åsikter, men är noga med att poängtera att inte alla museipedagoger är bra. Hon menar att en museipedagog måste ställa öppna frågor som hjälper eleverna att tänka kreativt och analyserande. Berit och Helena tar upp en tanke kring att elevernas perspektiv vidgas bara genom att det är någon annan än den vanliga läraren som berättar. Båda menar att en guide besitter en helt annan detaljkunskap än en lärare, och att det gör det roligare för eleverna att lyssna. Även David tycker att guiden gör ett viktigt jobb, men anser att det är guidens förmåga att berätta en historia som är det viktigaste. Om guiden kan berätta livfullt och fånga eleverna, så lär de sig mycket bättre. Calle poängterar även han vikten av guidens roll i museibesöket. Han menar att "[d]et bästa är om man kan få en guidad tur. Annars känns besöket ganska meningslöst".⁸³ David ser också en vinst med att någon annan berättar, om den kan berätta levande, och han menar att "det blir en extra bonus".⁸⁴ Det viktigaste med ett besök, menar han ändå, är att historien blir mer påtaglig, när man kan se den.

Att lärarna på ett så tydligt sätt uttrycker att de ser guidens roll som väldigt viktig, motsätter sig till viss del Falk och Dierkings teorier kring att eleverna lär sig bäst under ett museibesök om de själva får planera sin tid. Enligt Falk och Dierking blir besöket mer lustbetonat och eleverna får en känsla av att de har större kontroll över sitt lärande, om de själva får välja vilka delar de vill koncentrera sig på under ett museibesök.⁸⁵

---

82 Intervju med Hans 2012-11-20.

83 Intervju med Calle 2012-11-15.

84 Intervju med David 2012-11-20.

85 Falk och Dierking, (2000), s. 86 och 104.

Den fysiska miljön som en lärandefaktor

Just tanken om att det är föremålen som gör historieundervisningen mer levande för eleverna och att själva miljön på ett museum är inspirerande, är ett argument som flera lärare tar upp. Jannicke menar att miljön på ett museum inspirerar till ett öppet tänkande som väcker frågor hos eleverna. Dessutom tycker hon inte att man ska underskatta vikten av att eleverna ibland får miljöombyte och att, om de då och då, kan få byta skolvardagen mot att kliva in i museets värld, hjälper det dem att fokusera. Hon tror att miljön gör att eleverna ställer frågor de vanligtvis inte ställer i klassrummet, och att eleverna får nya tankar och perspektiv. Dessutom menar hon att föremålen ger konkreta upplevelser som inte klassrumsundervisningen kan ge. David tycker själv att det är konstigt, men påstår sig ha sett att det händer något med elevernas lärande när de fysiskt förflyttar sig. Det spelar inte så stor roll vad det är för utställning de går på, bara själva förflyttningen gör att de kommer ihåg det de lär sig under museibesöket bättre än det de lär sig av klassrumsundervisning.

Även om flera av lärarna är osäkra på om eleverna faktiskt lär sig något konkret genom att gå på museum, så är de inne på att upplevelsen av att gå på museum gör att eleverna får ett intryck, eller som Erik beskriver det, en magkänsla. Den här magkänslan, menar Erik, gör att eleverna får en bättre förståelse och en fördjupad kunskap. Även David förklarar i sin intervju att han tycker att eleverna lär sig mycket bättre, bara genom att de får ta del av undervisningen utanför klassrummet. Falk och Dierking förklarar att den fysiska kontexten som vi befinner oss i när vi lär oss något påverkar oss på så sätt att vi automatiskt skapar långsiktiga och känsloladdade minnen, utan att vi egentligen reflekterar över det, eller anstränger oss för att minnas.⁸⁶ Det vi lär oss är ofta starkt kopplat till den miljö vi lärt oss i. Därför kan det vara svårt för elever att överföra det de lär sig i skolan till situationer utanför skolan. För att underlätta lärandet och för att eleverna ska få en förståelse kring vad de lär sig som sträcker sig utanför skolämnet, är det viktigt att eleverna får möjlighet att lära sig i andra fysiska miljöer.⁸⁷ Likaså Dewey skriver om att skolan och klassrumsundervisningen är för separerade från resten av samhället och att eleverna behöver lära sig social samvaro och få träning som är kopplad till livet utanför skolan. Färdigheter som inte går att lära ut i ett klassrum.⁸⁸

---

86 Falk och Dierking, (2000), s. 64.

87 Falk och Dierking, (2000), s. 59.

88 Synnestvedt, (2008), s. 38-39.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

Designen av den fysiska miljön är, enligt Falk och Dierking, också en viktig faktor när det kommer till elevers lärande på museum. De menar att småsaker, så som en matta eller stol kan ha effekt på hur eleverna uppfattar museet och hur mycket de lär sig av besöket.⁸⁹ På samma sätt menar Hans att han tror att t.ex. ljud och ljus kan förstärka elevernas intryck under ett museibesök, och Helena och Jannicke förklarar hur stor betydelse de anser att utställningens uppbyggnad har. De menar att den behöver vara uppbyggd så att den väcker frågor hos eleverna och får dem att tänka kreativt och reflekterande.

Lärarnas syn på deras egna och elevernas roll i lärandeprocessen

Jannicke tar även upp sin egen del i besöket och menar att resultatet av besöket påverkas mycket även av hennes attityd, ”[j]ag har märkt att det hänger mycket på mig själv som lärare, vilken attityd jag har och hur delaktig jag är i besöket”.⁹⁰ Hon fortsätter med att säga att om hon är aktiv och ställer frågor så smittar det av sig och att eleverna då också gör det. Hon poängterar också att det är viktigt att museerna möter eleverna i deras verklighet. Museerna måste vara lyhörda och kunna bygga upp spännande upplevelser för eleverna där gammalt möter nytt, och de måste kunna använda sig av dagens tekniker blandat med det genuina för att fånga elevernas intresse. Samtidigt ska eleverna få möjlighet att kliva in i en värld där tiden får tala och där de får tid till reflektion. Hon hävdar att det, för att ett museibesök ska bli lyckat, krävs god planering, både från lärare och museipedagoger, och ett stort engagemang från alla inblandade.

Helena tar även upp problemet med att man som lärare kanske inte alltid klarar av att vara helt objektiv. Hon menar att man som lärare försöker ge en så öppen bild av händelser som möjligt, och att inte dra åt något håll, men att hon som lärare till viss del ändå blir styrd. Det är svårt att förhålla sig helt fri från läromedel och att alltid ge en allomfattande bild, även om man försöker. Här ser Helena en stor fördel med museum, eftersom de kan förmedla en annan syn på historieämnet. Både lärare och elever får möjlighet att se andra perspektiv. Därför menar hon att det är bra att man vid ett museibesök kommer i ett annat sammanhang och att det är någon annan som berättar för eleverna, som t.ex. en guide. Hon anser att alla sammanhang utanför skolan där eleverna kan få ett nytt perspektiv kan ses som en positiv lärandeaktivitet och påpekar att även om en lärare kan använda sig av internet, filmer, böcker osv. så är det alltid bra med fler perspektiv. Hon tror även att

---

89 Falk och Dierking, (2000), s. 59.

90 Intervju med Helena 2012-11-21.

eleverna kan uppfatta historieundervisningen som mer verklig när någon annan berättar och, som vid ett museibesök, har möjlighet att visa upp autentiska föremål. Även om Helena är positiv till museibesök anser hon inte att museibesök kan ersätta den traditionella undervisningsmiljön i skolan. Hon ser museibesök som ett komplement till den traditionella historieundervisningen, men menar att

det är ett viktigt komplement för de får andra infallsvinklar och har möjlighet att fördjupa sig och just att det är någon annan som berättar och inte bara jag, eller att man ser på en film eller att man tar del av vad som står i läroboken eller på internet.⁹¹

Lärarna bestämmer även när i arbetsprocessen ett museibesök ska ligga, vilket det råder delade meningar om. Erik menar att det finns flera sätt att se på det. Han tänker att man kan ha flera besök och t.ex. ha ett i början och ett i slutet av arbetsområdet, men konstaterar att han oftast bara genomför ett och att det ligger närmare slutet än början av momentet. Flera av de andra lärarna instämmer med Erik och säger att besöken oftare hamnar mer mot slutet än i början. Eleverna har på så sätt jobbat en del med området och redan fått viss kunskap. Hermansson Adler har liknande tankar och menar att det är väldigt viktigt med en bra förförståelse inför besöket. Det vill säga att eleverna ska ha jobbat med området och fått en bra grund med sig.⁹² Andra alternativ, som Erik tar upp, är att man kan ta med eleverna i början av arbetsområdet för att väcka deras intresse inför de kommande studierna. Museibesöket skulle också kunna ligga i slutet av arbetsområdet, då eleverna skulle kunna fungera som experter, och ställa frågor om det de redan lärt sig. Att det är positivt att eleven redan har en viss kunskap om området och att museibesöket är kopplat till tidigare undervisning menar Falk och Dierking är en god grund för att bygga upp ett långsiktigt lärande. De hävdar, att för att ett museibesök ska vara givande bör det bygga på en persons tidigare erfarenheter.⁹³ Eleven bör alltså vara väl förberedd inför museibesöket.

För lärarna känns det viktigt att besöket hänger samman med det man läser i skolan. Både Calle och Helena nämner att kopplingen mellan besöket på museet och undervisningen i skolan ibland blir lite otydlig och att besöket blir en lösryckt del i undervisningen, vilket de båda ser som ett problem. Att kunna koppla besöket till undervisningen i skolan gör att lärandet under museibesöket fördjupas, menar de. Inger hänvisar till det senaste besöket på museum som hon genomförde med en klass då de inte läste om ämnet, och det blev ett spontanbesök. Inger anser att det var dumt, och menar att

---

91 Intervju med Helena 2012-11-21.

92 Hemansson Adler, (2009), s. 198-203.

93 Falk och Dierking, (2000), s. 27

förberedelsen och återkopplingen inte var bra och att det resulterade i att eleverna inte fick ut något av besöket.

De brister, med museibesök, som Berit Ljung pekar på i sin forskning är att eleverna inte får tillräckliga förutsättningar att ta till vara det de lär sig på museum. Det som oftast saknas är ett ordentligt för- och efterarbete i samband med museibesöken.⁹⁴ Hans brukar låta eleverna få undervisning om ämnet och göra egna undersökningar innan besöket, så att de har en del kunskap om området innan. Ibland får eleverna även ha med sig en uppgift till museet som de ska genomföra under besöket. Vid enstaka tillfällen skickar museum ut ett material till lärarna som de kan jobba med före och efter besöket. Materialen som kommer till läraren brukar vara väldigt bra, enligt Helena, och hon fortsätter med att säga att om hon inte får ett material skapar hon ett eget. Hon använder sig även av museernas hemsidor för att låta eleverna sätta sig in i den aktuella utställningen, så att de vet vad det handlar om innan besöket. Både Hans och Helena varierar sin återkoppling med antingen en skriftlig uppgift om ex. artefakter eller källor, eller så genomför de en muntlig diskussion med eleverna om upplevelsen.

Calle beskriver en annan typ av återkoppling, som han brukar använda sig av:

Framför allt är det bra att ha [*museibesök red. anm.*] så man kan komma tillbaka till, ”kommer ni ihåg att...” det kanske man inte kan se på en gång, men framförallt när man får ha elever under en längre tid, då är det bra att ha sådana här saker som sticker ut för det kommer de ihåg.⁹⁵

Det faktum att man i den fortsatta undervisningen kan återgå till besöket och ”återanvända” besöket i flera arbetsområden, leder också till att historiska sammanhang kan bindas samman.

David är inne på att ett museibesök kan få historieundervisningen att kännas mer äkta än i ett klassrum och att det kan vara en avgörande faktor för att förändra eller påverka en elevs historiesyn. Han tar som exempel upp en fotoutställning om folkmord, där han tror att eleverna verkligen tog till sig informationen, just för att museet lyckades med att få utställningen att kännas äkta och genuin. Eftersom de vid utställningen hade möjlighet gå runt och titta och själva bestämma vad de ville lägga mest tid på, så tror han att eleverna kände att de kom närmre den historiska verkligheten. Även om det bara var fotografier, så tror David att eleverna tyckte att det blev mer verkligt än på

---

94 Ljung, (2009), s. 165.

95 Intervju med Calle 2012-11-15.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

film. Tankar kring att eleverna lär sig mer om de har mindre regler att förhålla sig till tar Falk och Dierking upp i sin teori kring free-choice learning. De menar att om eleverna själva får välja vad de vill koncentrera sig på och hur de vill lägga upp sitt museibesök, får de en större känsla av kontroll över sitt eget lärande, och besöket liknar mer ett besök de kunnat göra med t.ex. familjen eller vänner. Besöket blir en möjlighet till free-choice learning och eleverna lär sig mer än när de t.ex. har med sig en uppgift från skolan som de ska utföra under besöket.⁹⁶

Till skillnad från David så tror Inger att det är svårt att förändra elevernas historiesyn genom museibesök. Hon menar att vanliga museibesök inte räcker till utan att det krävs större händelser, så som t.ex. en resa till Auschwitz för att elevernas historiesyn ska påverkas.

Eftersom lärande är en process som påverkas av olika faktorer ser vi i undersökningen att, beroende på vilken definition av lärande som lärarna har, anser lärarna att eleverna lär sig olika mycket under ett museibesök. Ändå är de flesta överens om att en bra guide, autentiska föremål och möjligheten till ett annorlunda arbetssätt gör att eleverna får en känsla som i längden kan fördjupa deras lärande.

---

96 Falk och Dierking, (2000), s. 86 och 104.

Slutdiskussion och analys

Även om det, som elev, är svårt att inse hur museibesök kan påverka lärandet, mer än att det är roligt med att komma ut från skolans väggar, finns det möjligheter till lärande, under ett museibesök, som kan vara svåra att fånga i ett klassrum.

Beroende på vilken definition av begreppet lärande som lärarna använder sig av så menar de att eleverna får med sig olika mycket från ett museibesök. De flesta av lärarna är mer inne på att eleverna får med sig en känsla istället för att de lär sig ren faktakunskap. Lärarna använder sig av museum som ett komplement till den vanliga klassrumsundervisningen på så sätt att de tar med eleverna dit för att de ska få en fördjupad kunskap och för att det som tidigare diskuterats i klassrummet ska sättas in i ett sammanhang. De anser att museibesök bidrar till en större förståelse hos eleverna. Samtliga lärare är överens om att eleverna får med sig något från ett museibesök. Ord som känsla, fördjupad förståelse och minnen är centrala i lärarnas beskrivningar av museibesökens läropotential. Samtidigt har de väldigt svårt att sätta fingret på vad de egentligen tycker att eleverna får med sig. Begreppen är vaga och lärarna har svårt att ge några konkreta exempel. Lika svårt har lärarna att beskriva vad det är på ett museum som gör att eleverna får dessa känslor. De försöker förklara hur museerna förmedlar äkthet, autenticitet, och hur de gör historieundervisningen mer verklig, men kan inte närmare än så klargöra för vad de menar. Frågan är om lärarnas svårigheter, att förklara vad eleverna får med sig från ett museibesök, beror på bristande reflektioner kring, eller kunskap om, läroprocessen kopplat till museibesök, eller är det så enkelt, att det är en lärandesituation som inte närmare går att förklara på annat sätt, än vad som här framkommit.

Det finns också en skillnad i hur lärarna tänker kring elevernas lärande jämfört med sitt eget lärande. Även om många av lärarna menar att eleverna mest får en känsla, när de befinner sig på museet, så menar flera av lärarna, att de själva utökar sina faktakunskaper under museibesöket. Utställningen, tillsammans med guidernas detaljkunskap, gör att lärarna tycker, att de själva lär sig mycket, när de tar med en klass till ett museum. Berit säger bl.a. ”en bra guide ger jättemycket för de har en detaljkunskap som jag inte besitter. /.../ Det ger ju mig mycket att lyssna på en bra guide, det ger mig saker också, det blir som en fortbildning. Det är absolut något som är värdefullt med ett museibesök.”⁹⁷ Anledningarna till att lärarna anser att eleverna mest får en känsla, medan de själva

---

97 Intervju med Berit 2012-11-15.

får faktakunskaper, kan vara många. Forskarna Falk och Dierking menar att faktorer som varför du är där, vem du är där med, vad du visste innan du gick dit, vad som intresserar dig, din tidigare erfarenhet från museum och vilka förstärkande händelser som inträffar efteråt. Allt detta spelar en betydande roll för vad du får med dig för kunskap från ett museibesök.⁹⁸

Lärarna menar dessutom, lite motsägelsefullt, att även om eleverna mest får med sig en känsla eller en fördjupad kunskap av ett museibesök, så tar de själva främst med sig faktakunskaper därifrån. Trots att lärarna arbetar på olika skolor, har arbetat olika länge och att ålderskillnaderna är stora så är deras ambivalens kring hur de ska beskriva lärandet genomgående. Vi ser en paradox i att lärarna å ena sidan känner sig osäkra på om eleverna lär sig något under ett museibesök, samtidigt som de kan komma med konkreta exempel på vad eleverna får med sig från museibesöket. En tanke är att begreppet lärande är för nytt och komplext för att lärarna ska känna sig säkra på vad begreppet innebär för eleverna i en specifik situation.

Om vi tar en extra titt på lärarnas tankar kring vikten av att eleverna får engagera sig, och praktiskt göra saker, under ett museibesök, och jämför det med Wallenkrans beskrivning av hur eleverna använder sig av de visuella, de auditiva och de kinestetisk-taktila intelligenserna vid inläring, kan vi konstatera, att de praktiska momenten borde underlätta inläring för de elever, som har problem med de visuella och auditiva inlärningskanalerna. Inom det enaktiva läget, som Bruner beskriver som det eleverna kommer ihåg mest ifrån, är också huvudtanken, att eleverna ska engagera sig och vara aktiva. Om man bara lägger upp museibesöket på rätt sätt kan alla inlärningskanalerna fungera inom det enaktiva läget. Som exempel på detta kan nämnas interaktiva utställningar och workshops, vilka kan utformas så att flera sinnen tränas samtidigt. Elever med olika starka inlärningskanaler, får på så sätt en optimal inlärningsmöjlighet.⁹⁹ Flera av lärarna menar, i samma anda som Dewey, att eleverna lär sig bättre, kommer ihåg bättre och blir mer engagerade, när de får genomföra praktiska övningar. Framförallt påpekar två av lärarna att vissa elever, som annars inte brukar vara särskilt aktiva, under ett museibesök får upp intresset för historieämnet. Det skulle kunna förklaras med att de elever, som vanligtvis har svårt att hänga med i skolan, och som därför inte finner skolan särskilt intressant, under ett museibesök med praktiska moment får helt andra förutsättningar att kunna förstå och inhämta kunskap.

---

98 Falk och Dierking, (2000), s. 8.

99 Hooper-Greenhill, (1994), s. 150.

De flesta av lärarna väljer att använda sig av museibesök i mitten av ett arbetsområde. Då har eleverna fått en viss förförståelse och har lättare att förstå museiutställningen. Flera forskare, så som Hermansson Adler, Falk och Dierking menar, att det är viktigt, att eleverna har en förförståelse innan museibesöket. För att upplevelsen ska bli så stark som möjligt, är det viktigt, att eleverna vet så mycket som möjligt innan besöket. Alla tre menar dessutom, att varje museibesök blir helt unikt ur lärandesynpunkt för varje enskild elev, beroende på den elevens förutsättningar. Elevens tidigare erfarenheter och förförståelse är en del i elevens personliga kontext, och gör att varje elev kommer att uppfatta besöket utifrån sin egen referensram.¹⁰⁰ Eftersom alla elever har olika förförståelse är det viktigt att eleverna också får med sig en gemensam grund inför besöket. En grund som med fördel ges under tidigare undervisning i arbetsområdet.

Förförståelsen är även viktig för att en elevs lärande ska kunna gå från assimilativt till ackommodativt, dvs. när en elev förstår ett samband och kan överföra och omstrukturera det den lärt sig i skolan och sätta in det i ett större sammanhang. Hans är en av de lärare, som anser att museibesök är positiva, just för att de ger eleverna möjlighet att se historiska samband. Han menar att ett museibesök kan knyta ihop många historiska epoker. Problemet, både med det kumulativa och med det assimilativa lärandet, är att eleverna har svårt att sätta in kunskaperna i andra sammanhang än där de lärt sig.¹⁰¹ Samma problem tar Falk och Dierking upp, när de behandlar den fysiska kontexten. De menar, att det är mycket vanligt, att elever har svårt att koppla det de lärt sig i skolan med situationer som inträffar utanför skolan, och att eleverna t.o.m. kan ha svårt att göra kopplingar mellan olika kurser och skolämnen.¹⁰² Museibesök skulle, enligt flera lärare, kunna vara ett sätt att ge eleverna möjlighet att se samband och sammanhang, som leder till ett ackommodativt lärande.

Forskare menar, att det är positivt för lärandeprocessen om lärandet är lustbetonat. Hooper-Greenhill, fastslår bl.a. att lärande är som mest effektivt om det är framkallat genom aktivt nöje och följs upp av reflektioner och analyser. Museer är därför bra inlärningsplatser, då de saknar flera av de restriktioner som finns i andra inlärningsmiljöer, och därför har möjlighet, att göra lärandet mer nöjesbetonat.¹⁰³ Det som är tänkt att vara roligt och underhållande på ett museum, har ett högre syfte än själva underhållningen, och är framförallt framtaget för att man vet, att elever lär sig bäst

---

100 Hermansson Adler, (2009), s. 199-201. Falk och Dierking, (2000), s. 27.

101 Illeris, (2007), s. 56-58 och 60-63.

102 Falk och Dierking, (2000), s. 59.

103 Hooper-Greenhill, (1994), s. 141.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

när de samtidigt har roligt.¹⁰⁴ Ändå är det ingen av lärarna, som tagit upp att de använder sig av museer för att det är en rolig inlärningsmiljö, eller för att eleverna tycker att det är roligt att göra en utflykt. Är möjligtvis lärarna rädda för att bli betraktade som oseriösa, om de säger att de använder museibesök enbart för att det är roligt för eleverna?

Vi kan konstatera att lärarnas svar väldigt ofta stämmer överens med forskarnas teorier kring vilka faktorer som påverkar elevernas inläring under ett museibesök. Både lärare och forskare resonerar på liknande sätt kring elevers inlärningsstilar, vikten av praktiska moment i undervisningen, samt betydelsen av god förberedelse och ett välplanerat efterarbete. Vi frågar oss om det beror på att lärarutbildningen är baserad på teorier, eller om den praktiska verkligheten faktiskt stämmer ganska bra överens med forskarnas bild av lärande? Vi menar att mycket talar för att det är en kombination. Dels för att samtliga lärare i undersökningen har skolats i en svensk lärarutbildning där de matats med samma teoretiska grund, men dels också för att vi tror att deras inställning till museibesök är relevant och grundar sig på många års erfarenhet som lärare. Samtidigt är även vår inställning till museibesök självklart påverkad av lärarutbildningens teoretiska utgångspunkter.

Slutsatser

Syftet med uppsatsen var att undersöka högstadielärares syn på lärande genom att analysera deras inställning till museum som en alternativ lärandemiljö. Att dra slutsatser kring hur lärarna tänker är inte lätt. Ändå finns det vissa svar som går att lyfta ur intervjuerna och som tillsammans bildar ett mönster. Vi kan konstatera att:

Lärarna själva är, antingen osäkra på, eller ovilliga att sätta ord på, vad eleverna lär sig eller bör lära sig under ett museibesök. De verkar även vara osäkra på vad lärande är. I deras resonemang märks att de gör en skillnad på lärande och mer vaga begrepp, så som fördjupad kunskap, eller att se sammanhang. Det ligger en paradox i att lärarna å ena sidan inte kan beskriva lärandet som sker, samtidigt som de räknar upp saker som eleverna lär sig. Vi anser att problemet ligger i en svårtolkad definition av begreppet lärande.

---

104 Hooper-Greenhill, (1994), s. 140.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

Lärarnas tankar kring vilka faktorer som styr elevernas inlärningsprocess ofta stämmer överens med aktuell forskning. Lärarnas och forskarnas resonemang kring inlärningsstilar, vikten av praktiska moment i undervisningen m.m. är till stor del överensstämmande. Mycket talar för att, trots lärarnas åldersskillnad, så är de alla skolade i en liknande teoretisk grund på lärarutbildningen, samtidigt som den bekräftas av deras mångåriga erfarenheter som lärare.

För att vidare utveckla forskningsområdet anser vi att större studier är av intresse eftersom forskning kring hur lärare ser på lärande kan visa på hur lärare påverkats både av lärarutbildningen och senare av arbetsplatserna. En sådan undersökning skulle kunna lyfta fram brister och förtjänster, både i lärarutbildningen, och i dagens skolpolitik.

Sammanfattning

De flesta har under sin skolgång någon gång varit med på ett museibesök. Frågan är varför lärare tar med elever till museer? Vad är det lärarna anser att eleverna lär sig? För att kunna avgöra vad elever lär sig så måste man först bestämma vad lärande är. Därför har syftet med den här uppsatsen blivit att undersöka högstadielärares syn på lärande, genom att analysera nio historielärares inställning till museibesök som en alternativ lärandemiljö. För att besvara det här syftet har vi använt oss av frågeställningarna:

Vilken inställning har högstadielärare till lärande på museum?

Vad anser lärarna att elever lär sig genom museibesök?

Vilka faktorer under ett museibesök, anser lärarna, påverkar elevernas lärandeprocess?

I undersökningen har vi intervjuat nio stycken högstadielärare som har arbetat som lärare i mellan två och 30 års tid. Lärarna arbetar på skolor i centrala Göteborg och i kranskommunerna. Lärarna har fått prata fritt utifrån 12 frågor som handlar om lärande kopplat till museibesök. Det finns sedan tidigare en del forskat inom musikpedagogik och skolans användande av museum, framförallt från engelsktalande länder så som USA, Storbritannien och Australien. I Sverige har forskningen om detta först på senare år börjat komma igång på allvar. De teoretiker vi har använt oss av i uppsatsen är H Falk och Lynn D Dierking, John Dewey och Howard Gardner. Falk och Dierking är forskare inom pedagogik och inriktar sig på free-choice learning och hur man lär sig på museum. De har skrivit boken *Learning from museums* där de diskuterar lärande ur ett utvecklat sociokulturellt perspektiv, anpassat till just museibesök. Inom den museipedagogiska världen är John Dewey en av de mest framstående. Hans tankar och teorier kring lärande samt begreppet *learning by doing* har starkt präglat den museipedagogiska synen. En annan känd teoretiker som är starkt förknippad med synen på lärande och museipedagogik är Howard Gardner. Gardner menar att människan har nio olika intelligenser som påverkar hennes sätt att lära sig. Vi har analyserat lärarnas intervjuer utifrån ovan nämnda teoretiker och försökt hitta mönster i deras svar som talar om hur de ser på lärande.

Vi har i undersökningen kommit fram till att lärarna har olika inställningar till hur man ska använda sig av museibesök. De flesta av lärarna är positiva till att använda det i någon form i sin undervisning. De främsta anledningarna till att lärarna inte använder sig av museibesök mer i undervisningen är pga. ekonomiska och tidsmässiga skäl. I intervjuerna visade det sig att lärarna i undersökningen inte är överens om huruvida eleverna lär sig något under museibesök, och flera av

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

lärarna menar att eleverna istället fördjupar eller förtydligar kunskaper de redan har, på museet. De lärare som inte anser att eleverna lär sig något på museer tar istället upp andra faktorer som de anser är positiva för eleverna under museibesök, t.ex. att eleverna får med sig en känsla, att de lär sig lyssna till någon annan än den vanliga läraren, att de får ett ökat självförtroende osv.

Flera av lärarna är positiva till att ta med eleverna för att de tror att historieundervisningen levandegörs när eleverna får se autentiska föremål, till exempel klädedräkter, brev och andra historiska artefakter. De flesta av lärarna uppger att de, när de använder sig av museum, använder det som ett slags komplement till den vanliga klassrumsundervisningen. De menar att museibesöket bidrar till att eleverna får en fördjupad kunskap och en större förståelse hos eleverna, och att det som tidigare diskuterats i klassrummet nu sätts in i ett sammanhang.

Lärare och forskare överrens om att det är angeläget att det finns tydliga samband mellan undervisningen i skolan och det som sker på museet. Det är viktigt med ett bra för- och efterarbete i samband med museibesök. Flera av lärarna vill också att besöket ska beröra flera områden och epoker/händelser för att besöket ska kunna bidra till att eleverna kan se större sammanhang.

De slutsatser vi kan dra av undersökningen är bl.a. att lärarna beskriver lärande på museum i väldigt vaga ordalag, och att deras tankar främst handlar om att eleverna får med sig en känsla eller en fördjupad kunskap, snarare än att de lär sig ren faktakunskap. Vi kan även se att lärarnas åsikter i mångt och mycket har stora likheter med forskarnas teorier kring lärande på museum och att deras svar även överensstämmer väl med varandras. Vi frågar oss om detta beror på lärarutbildningens upplägg, skolornas inställning eller erfarenheter lärarna fått under sin arbetsverksamma tid?

Referenslista

Källor

Intervju med Ann 2012-11-12.

Intervju med Berit 2012-11-15.

Intervju med Calle 2012-11-15.

Intervju med David 2012-11-20.

Intervju med Erik 2012-11-20.

Intervju med Hans 2012-11-20.

Intervju med Helena 2012-11-21.

Intervju med Inger 2012-11-21.

Intervju med Jannicke 2012-11-22.

Litteratur

Att hitta sin historia – och att hitta sig själv, nationellt uppdrag i kulturmiljöpedagogik 2000-2002, (2003): Westergren, Ebbe, red., Alla tiders historia, Kalmar Läns Museum.

Att resa i tiden: mål och medel i mötet mellan museum, skola och elever, (2006): Aronsson, Peter, Gerrevall, Per och Larsson, Erika, red., Växjö: Centrum för kulturforskning, Växjö universitet.

Bergsland, Annika, (2003), *Så mötas de två: skola och museum: en museipedagogisk diskurs*. Uppsala: Uppsala universitet, Institutionen för kulturanthropologi och etnologi.

Falk, John H., och Dierking, Lynn D., (2000), *Learning from museums. Visitor experiences and the making of meaning*. Maryland: Rowman and Littlefield Publishers, Inc.

Forneheim, Maria och Strömberg, Håkan, (2008), *Förnyelse av det pedagogiska arbetet på Göteborgs Stadsmuseum*, Göteborgs Stadsmuseum.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

Hermansson Adler, Magnus, (2009), *Historieundervisnings byggstenar – grundläggande pedagogik och ämnesdidaktik*, andra upplagan, Stockholm: Liber.

Hooper-Greenhill, Eilean, (2007), *Museums and education: Purpose, pedagogy, performance*. Hoboken: Taylor & Francis.

Hooper-Greenhill, Eilean, (1994), *Museums and their visitors*, London: Routledge.

Illeris, Knud, (2007), *Lärande*, Roskilde: Studentlitteratur.

Insulander, Eva, (2005), *Museer och lärande – en forskningsöversikt*, Stockholm: Statens museer för Världskultur & DidaktikDesign, Lärarhögskolan i Stockholm.

Levande läromedel, (2006): Johansson, Roger och Berggren, Lars, red., *RoU 3/2006*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola.

Lindahl, Sara, (2009), *Historia i teori och praktik- Samarbete mellan skola och museum i historieundervisningen*, Malmö högskola.

Ljung Berit, (2004), *Museipedagogik i Sverige: pedagogiska perspektiv*, Stockholm: Institutionen för undervisningsprocesser.

Ljung, Berit, (2009), *Museipedagogik och erfارande*, Stockholm: Pedagogiska institutionen, Stockholms universitet.

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, LGR 11, Stockholm: Skolverket.

Museer och kulturarv, (2003), Palmqvist, Lennart och Bohman, Stefan, red., andra upplagan, Stockholm: Carlssons.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

Nilsson, Sven, (2003), *Kulturens nya vägar, kultur, kulturpolitik och kulturutveckling i Sverige*, Malmö: Polyvalent AB.

Olin, Per, (1998), *Museum och skola: rapport från en konferens om museer som läromedel i Göteborg 12-14 nov 1997*, Stockholm: Statens skolverk.

Petersson, Sabrine, (2012), *Skola och museum – samarbete eller motarbete?*, Malmö högskola.

Sander, Pia, (1994), *Barn, skola och museum: en utvärdering av museipedagogiska metoder vid fem skånska museer*, Lund: Museiforum Syd och Kulturen.

SOU 1994:51, *Minne och bildning. Museernas uppdrag och organisation. Slutbetänkande av museiutredningen*, Kulturdepartementet, Stockholm: Fritzes.

Synnestvedt, Anita, (2008), *Dom gör med hjärtat: kulturarvspedagogikens teori och metod*, Göteborg: Bricouleur press.

Trost, Jan, (1993), *Kvalitativa intervjuer*, första upplagan, Lund: Studentlitteratur

Trost, Jan, (1993), *Kvalitativa intervjuer*, 3dje upplagan, Lund: Studentlitteratur

Wallenkrans, Pia, (1997), *Träna dina sinnen* Partille: Warne förlag.

Webbsidor

Ashmolean museum, <http://www.ashmolean.org>, (2012-12-13).

Institute for learning innovation, Edgewater, Maryland: <http://www.ilinet.org>, (2012-11-08).

Kulturrådet, www.kulturradet.se, (2012-11-29), Kulturrådets rapport: *Museer 2009*.

Emelie Johansson, Teresia Lenngren, Oskar Walberg Wesström

Mcleod, S. A. (2007), *Simply Psychology - Psychology Articles for Students*.
www.simplypsychology.org/, (2012-11-22).

Nationalencyklopedin, <http://www.ne.se>, (2012-12-25).

Bilaga 1

Intervjufrågor:

1. Hur länge har du arbetat som lärare?
2. Hur ser du, som historielärare, på museum som alternativ lärandemiljö?
3. Hur ofta använder du, som historielärare, museum? Vilka?
4. Varför/varför inte använder du, som historielärare, museum?
5. I vilken del av historieämnet använder du, som historielärare, museum?
6. Hur förbereder du, som historielärare, eleverna inför besöket och vilken återkoppling sker?
7. Vad lär sig eleverna på museibesök?
8. Vilka fördelar ger ett museibesök jämfört med klassrumsundervisningen?
9. Vilka faktorer under ett museibesök anser du, som historielärare, påverkar elevernas lärande?
10. Vilka/vilken lärandeteori utgår du, som historielärare, ifrån i din undervisning?
11. Kan du, som historielärare, se ett samband mellan din teori och din syn på museum som alternativa lärandemiljöer?
12. Tror du, som historielärare, att museibesök kan påverka/förändra elevernas historiesyn?